

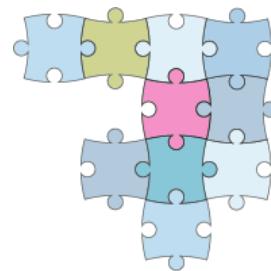
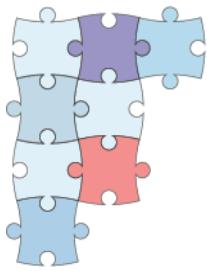
Izvješće o radu Saveza udruga za autizam Hrvatske za 2021. godinu

Savez udruga za autizam Hrvatske je u 2021. godini nastavio Razvojnu suradnju s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva pod okriljem osmog Centra znanja za društveni razvoj u području unapređenja kvalitete življenja osoba s invaliditetom. Ovaj oblik suradnje uključivao je veće povezivanje s ostalim snažnim dionicima civilnog društva i programski usmjeravao Savez udruga za autizam prema praćenju politika vezanih uz brigu i unaprijeđene života osoba s invaliditetom. Pod okriljem Centra znanja, SUZAH je nastavio djelovanje u području edukacija, povezivanja udruga članica, razvijanja policy analize, razmjene dobrih praksi među udrugama članicama te povezivanje s drugim europskim nacionalnim i krovnim organizacijama.

Zaposlenici i suradnici

Kroz 2021. godinu Savez udruga za autizam je zadržao svoja tri zaposlenika. Višeg savjetnika – koordinatora programa, višu finansijsku savjetnicu te voditeljicu projekta „Mama i tata – znaju i stignu“.

Nikola Tadić, mag. Politologije, viši savjetnik – koordinator programa SUZAH-a. Kroz cijelu godinu aktivno radio na razvoju Saveza u područjima razvijanja novih projektnih ideja, povezivanju udruga članica te transferu znanja, komunikaciji s drugim akterima u cijelom području civilnog društva, komunikaciji s medijima i zainteresiranom javnošću, suradnji s domaćim i stranim stručnjacima u području autizma, vođenju web stranice i društvenih medija SUZAH-a, analizi i praćenju javnih politika, posjetu udrugama članicama, pisanju narativnih izvještaja i svom drugom dnevnom aktivnošću SUZAH-a.

Tena Veverka, mr.sc. ekonomije i poslovne administracije, viši finansijski savjetnik SUZAH-a. Kroz cijelu godinu aktivno radila na razvoju novih projektnih ideja, vođenju poslovne i finansijske administracije Saveza, komunikaciji sa računovodstvom, traženju domaćih i stranih donacija, održavanju i vođenju web stranice SUZAH-a, pisanju finansijskih izvještaja, vođenju baze volontera i suradnika SUZAH-a, finansijskom praćenju provedbe projekata, organizaciji Skupština SUZAH-a i organizaciji Svjetskog dana svjesnosti o autizmu, prikupljanju sve potrebne dokumentacije i svom drugom dnevnom aktivnošću u djelovanju SUZAH-a.

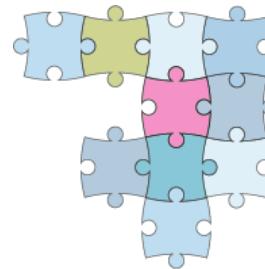
Na trogodišnjem programu je zaposlena na puno radno vrijeme ugovorom o radu i radna terapeutkinja (**Lea Zaglavnik, bacc.occup.th., voditeljica programa „Mama i tata – znaju i stignu“**) koja ima nekoliko godina iskustva rada u organizacijama koje rade s osobama s autizmom te ima višegodišnje iskustvo rada direktno s korisnicima, osobama s autizmom.

Kroz prvu polovicu 2021. godine kolegica Zaglavnik je bila na porodiljnog dopustu te ju je zamijenila na istoj poziciji Sanja Lulić, bacc. therap. occup. do povratka kolegice Zaglavnik s porodiljnog u kolovozu 2021 godine.

Kroz 2021. godinu SUZAH je surađivao s:

- Asjom Dubravčić, Mag. logoped i Mag. rehabilitator Praktičar Terapije Igrom i Art Terapije Floortime koja je u sklopu programa „Mama i tata – znaju i stignu“ održala seriju edukacija o autizmu za roditelje uključene u program, vodila edukacije za djelatnike Centara za socijalnu skrb u Zagrebu i Slunju te kreirala inicijalne procjene za djecu uključenu u program „Mama i tata – znaju i stignu“. Kroz 2018. godinu Dubravčić je imala i savjetodavnu ulogu djelatnicima SUZAH-a s obzirom na svoje profesionalno iskustvo u području autizma.
- Anom Petrinec, bacc.occup.th., koja je administratorica programa „Mama i tata – znaju i stignu“.
- Anka Kekez Koštiro, docentica s Fakulteta političkih znanosti, stručnjak u području javnih politika s naglaskom na socijalne politike i zaštitu ranjivih skupina.
- Jasmina Stošić, Doc. dr. sc. Docentica na Edukacijsko – rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Pročelnica Odsjeka za inkluzivnu edukaciju i rehabilitaciju.
- Sanja Aguilera Munoz, mag. rehab. educ. kabinet za edukacijsko-rehabilitacijsku podršku

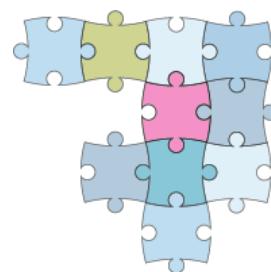
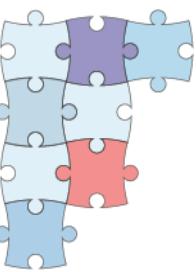
Kroz 2021. godinu SUZAH nije provodio volonterske aktivnosti, primarno zbog epidemiološke situacije koja je obilježila godinu.

Aktivnosti SUZAH-a kroz 2021. godinu

Edukacije:

- Dana 03.03. održana je edukacija za zaposlenike Centra za socijalnu skrb Pula. Tema edukacije je bila „Specifičnosti poremećaja iz spektra autizma“. Edukaciju je dala stručnjakinja u području autizma, Asja Dubravčić te je sudjelovalo troje djelatnika CZSS Pula. Edukacija je trajala sat i 30 minuta.
- Dana 17.03. održana je edukacija za zaposlenike Centra za socijalnu skrb Nova Gradiška. Tema edukacije je bila „Specifičnosti poremećaja iz spektra autizma“. Edukaciju je dala stručnjakinja u području autizma, Asja Dubravčić te je sudjelovalo pетero djelatnika CZSS Nova Gradiška. Edukacija je trajala sat i 30 minuta.
- Dana 24.03. održana je edukacija za zaposlenike Centra za socijalnu skrb Dugo Selo. Tema edukacije je bila „Specifičnosti poremećaja iz spektra autizma“. Edukaciju je dala stručnjakinja u području autizma, Asja Dubravčić te je sudjelovalo osam djelatnika CZSS Dugo Selo. Edukacija je trajala sat i 30 minuta.
- Dana 15.04. Savez udruga za autizam Hrvatske je ostvario suradnju s Udrugom studenata medicine CroMSIC. U sklopu obilježavanja Svjetskog dana svjesnosti o autizmu stupili smo u kontakt s studentom 5. godine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i asistentom u Odboru za ljudska prava i mir udruge studenata medicine CroMSIC. Studenti su pokazali interes da putem svoje udruge steknu dodatno znanje o autizmu, s obzirom da se ova tema ograničeno obrađuje u sklopu klasičnog kurikuluma. SUZAH je za održavanje online edukacije angažirao suradnicu Sanju Aguilu Munoz s Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu te tajnicu udruge članice SUZAH-a Udruge za autizam Zagreb Sandru Kolak. Dvije kolegice su održale edukaciju na temu „Specifičnosti poremećaja iz spektra autizma“ u trajanju od gotovo sat vremena, na kojoj je sudjelovalo 150 studenata medicine.
- Snimka edukacije se može naći na ovoj poveznici te unutar rubrike Baza znanja na našoj internet stranici: <https://www.youtube.com/watch?v=Tglvb1FOUUE&t=4s>
- Dana 06.05 predstavnici Saveza udruga za autizam Hrvatske sudjelovali su u fokus grupama koje je vodila Anka Kekez Koštiro, docentica sa Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Fokus

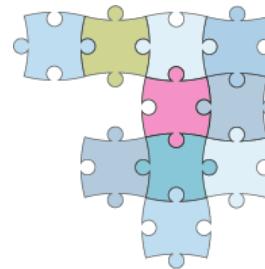

grupe bazirale su se oko tema koje su se istaknule kroz praćenje provedbe Konvencije o pravima osobama s invaliditetom UN-a. Fokus grupe bile su izuzetno kvalitetan alat za fokusirano promišljanje o problemima s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom u RH.

- Isti dan (06.05.2021) SUZAH je organizirao edukaciju studenata Medicinskog fakulteta u Zagrebu na temu komunikacije s osobama s autizmom. Edukaciju, koja je trajala nešto više od sat vremena, vodila je stručnjakinja s Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu, Sanja Aguilera Munoz. Ovo je bila druga u seriji od dvije edukacije, te se nadamo nastavku suradnje sa studentima Medicinskog fakulteta i u budućnosti.
- Savez udruga za autizam Hrvatske je u prosincu komunicirao sa Mašom Relić dr. med., spec. ped. subspec. pedijatrijske neurologije. Ova iznimna stručnjakinja koja radi pri Poliklinici za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG. S Mašom Relić je komunikacija uspostavljana posredstvom Saveza Društava Multiple Skleroze Hrvatske, našim iznimnim kolegama s kojima surađujemo unutar platforme 8. centra znanja. Doktorica Relić ističe se iznimnim poznavanjem tematike dijagnostike i rane intervencije u području autizma, što svojim obrazovanjem što iskustvom rada u instituciji prema kojoj su usmjereni mnoga djeca s autizmom i njihove obitelji. Kroz komunikaciju s doktoricom definirano je kako će se napraviti predavanje na temu dijagnostike autizma s naglaskom na edukaciju i informiranje pedijatara. Prvotna ideja da se predavanje održi u sklopu Konferencije SUZAH-a je odbačena zbog epidemiološke situacije te je snimljen video materijal u trajanju od nešto više od 45 minuta. Materijal je dostupan na internet stranici SUZAH-a te će se koristiti u narednom razdoblju za edukaciju pedijatara.

LINK: <https://www.youtube.com/watch?v=lAfPSAJ9jvo>

- Krajem 2020. godine SUZAH je napravio istraživanje o poziciji osoba s Aspergerom u RH te je jasno prepoznato da je ova populacija i njezine potrebe izvan dosega dosadašnjih aktivnosti SUZAH-a. Kako bi pojačali kontakt s ovom grupom osoba s autizmom, bolje ih upoznali te u konačnici pružili im podršku kreiran je program grupe podrške. Program grupe podrške za osobe s Asperger sindromom je realiziran kroz 12 susreta kroz godinu, od toga 6 susreta u ovom izvještajnom razdoblju koji su se održavali utorkom u vremenu od 17:30-19:00 sati. Grupu podrške je vodila Asja Dubravcic mag. logopedije mag. edukacijske-rehabilitacije Terapeut Igrom (RPT) Praktičar Ekspresivne art terapije (CEAT), eminentna stručnjakinja u području autizma i dugogodišnja suradnica SUZAH-a. Svrha grupe je pružiti podršku mladim

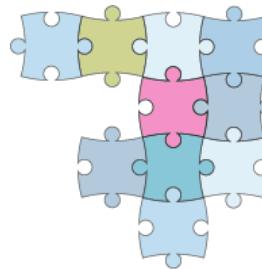
osobama koje imaju postavljenu dijagnozu Asperger sindroma, a koji nemaju dostupnu nikakvu psihosocijalnu podršku u nošenju sa izazovima kroz koje svakodnevno prolaze. Sastanci su se odvijale online, preko Skype-a, upravo kako bi ovaj vid podrške omogućili što većem i širem broju osoba, osobito osobama koje žive u mjestima u kojima nema dostupnih usluga pomoći osobama s invaliditetom u nošenju sa problemima mentalnog zdravlja. Tako su u projektu sudjelovale osobe koje žive u Zagrebu i Slavonskom brodu. U grupi podrške je aktivno sudjelovalo troje osoba te će se u narednom razdoblju nastaviti komunicirati s ovom grupom s pružanjem još šire podrške.

Zagovaračke aktivnosti:

- Viši savjetnik – koordinator programa SUZAH-a Nikola Tadić je 1. veljače sudjelovao na konferenciji povodom predstavljanja projekta udruge članice, Udruge za djecu s teškoćama u razvoju Zvončići. Projekt Partnerstvo za društveni centar u Žakanju predstavljen je od predsjednice udruge Snježane Čop te djelatnica udruge koje su prisutnima prezentirane aktivnosti na projektu te svoju ulogu u aktivnostima.
- Dana 11.02. djelatnici SUZAH-a su sudjelovali na aktivnosti u sklopu projekta „Budi AUT“ udruge članice, Udruge za autizam Zagreb. Projekt su putem edukacije predstavili prof. dr. sc. Jasmina Frey Škrinjar i Sanja Aguila Munoz mag. rehab. educ na temu „Budi AUT – Kako osobe s PSA doživljavaju svijet“.
- Na Svjetski dan svjesnosti o autizmu 02.04. objavljen je video materijal koji je napravljen u suradnji karlovačke udruge Frendofon, višeg savjetnika – koordinatora programa SUZAH-a Nikole Tadića te stručnjakinje u području autizma, Asje Dubravčić. Tema snimljenog predavanja bila je „Autizam: Percepcija i stvarnost“. U posljednjim desetljećima, svijest o autizmu u javnosti je neizmjerno porasla. Veliku ulogu u tome imala je pop kultura (filmovi, TV serije) u kojima se osobe s poremećajem iz spektra autizma često prikazuju kao neobični ljudi sa posebnim vještinama. Tema ovog predavanja usmjerena je upravo na rušenje izgrađenih mitova i povezivanje s stvarnim životima osoba s poremećajem iz spektra autizma.

LINK: <https://youtu.be/ruKKR1SnYEE>

- Kroz ožujak i travanj SUZAH je surađivao s organizacijom Kuća ljudskih prava na njihovom redovitom istraživanju o stanju ljudskih prava. SUZAH je već tri godine identificiran kao

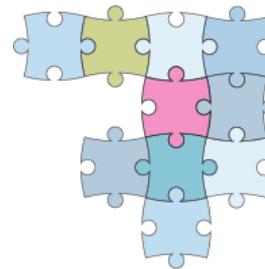
relevantna organizacija u području zaštite prava osoba s invaliditetom te je shodno tome istraživačima u KLJP isporučila niz informacija i podataka relevantnih za ovo područje.

- Djelatnici SUZAH-a su u razdoblju od 28.01. do 30.04. sudjelovali na 9 koordinacijskih sastanaka u sklopu rada SOIH-a, kao koordinacija 8. centra znanja ili kao koordinacija oko projekta platforma 50+. Teme sastanaka često su se isprepletale između ovih platformi no u svim slučajevima okosnicu su činile iste organizacije, Savezi koji su članovi SOIH-a te djeluju u području skrbi za osobe s invaliditetom. U izvještaju je ovaj paragraf numerički naznačen samo kao jedna aktivnost, no može se prezentirati i kao najznačajnija aktivnost s obzirom na izdvojeno vrijeme, dobivene i razmijenjene informacije te posljedične zajedničke aktivnosti ovog podsektora civilnog društva.
- Dana 29. ožujka predsjednica SUZAH-a Lidija Penko sudjelovala je u radu Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom.
- Savez udruga za autizam Hrvatske je još 2020. godine održao sastanak sa timom studenata okupljenih oko projekta „Zablistaj“. Animirani film Zablistaj je dio istoimene kampanje kojoj je cilj osvještavanje društva o autizmu i razbijanje predrasuda u svrhu poboljšanja kvalitete života samih osoba i djece s autizmom i njihovih obitelji. Film je objavljen na platformi YouTube 26.03. ususret Svjetskom danu svjesnosti o autizmu.

Kampanju je osmisnila studentica Mia Rajda s Visokog učilišta Algebra s kolegicama s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Janom Korlević i Anom Knežević te kolegicom Katarinom Užarević s Hrvatskog katoličkog sveučilišta. Osim studenta u kampanju su se uključili i mentori, dipl. filmskog snimatelja Roberta Kriveca, doc. dr. sc. Jasmine Stošić, prof. spec. rane intervencije Ana-Marije Bohaček, mag. rehab. educ Sanje Aguilu Munoz i izv. prof. dr. sc. Tihane Brkljačić.

Cjelokupna kampanja je izrađena u suradnji s Udrugom za autizam Zagreb, uz podršku Centra za autizam Zagreb i Saveza udruga za autizam Hrvatske. Naš Savez je aktivno pratilo izradu ovog animiranog filma, davao redoviti feedback na materijal koji je bio periodički dostavljан te zajedno s provoditeljima projekta sudjelovao u izradi strategije promocije animiranog filma.

LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/04/08/zablistaj-budi-dio-mog-sjaja/>

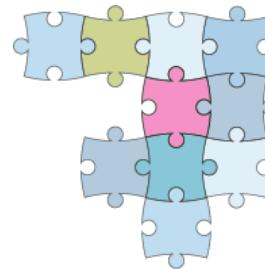
- Kroz ožujak, ususret Svjetskog dana svjesnosti o autizmu Savez udruga za autizam je surađivao s odličnom ekipom iz Dukokino i Restart label na kinopremijeri filma Zašto skačem. U sklopu premijere u Zagrebu, koja je održana 02. travnja, na sam Svjetski dan svjesnosti o autizmu, održana je i razgovor nakon projekcije filma. Filmska kritičarka Jelena Pašić vodila je vrlo poučan i zanimljiv razgovor s Nikolom Tadićem, višim savjetnikom – koordinator programu SUZAH-a. Osim u Zagrebu film je prikazan i drugim nezavisnim kinima diljem Hrvatske s naglaskom na one lokacije gdje SUZAH ima udruge članice.

LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/04/10/kinopremijera-filma-zasto-skacem/>

- Dana 15. travnja Nikola Tadić, viši savjetnik – koordinator programa sudjelovao je na 4. sjednici Savjeta za razvoj civilnog društva kao član savjeta iz sektora skrbi za osobe s invaliditetom. Tema sjednice je bila predstavljanje Nacionalnog plana oporavka i otpornosti.
- Dana 16. travnja SUZAH je na svojim stranicama objavio otvoreno pismo Vladi RH s naslovom „Gospodine premijeru molim vas, vratite nam Ministarstvo socijalne skrbi“. Pismo nije polučilo veliki interes među medijima ali je imali dobru reakciju među nizom predstavnika udruga članica te pojedinih Saveza koji su članovi SOIH-a. Jedan značajan dio sektora osoba s invaliditetom slaže se s stavovima predsjednice SUZAH-a Lidije Penko te će Savez nastaviti raditi na ovoj inicijativi u budućnosti.

Puni sadržaj otvorenog pisma može se pročitati na sljedećoj poveznici: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/04/16/gospodine-premijeru-molimo-vas-vratite-nam-ministarstvo-socijalne-skrbi/>

- Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije i Centar za nestalu i zlostavljanu djecu 28. i 29. svibnja 2021. godine organizirao je međunarodnu stručnu konferenciju „Prevencijom do kulture nenasilja“. Na konferenciji je sudjelovala Lidija Penko, predsjednica SUZAH-a. Svrha konferencije je bila jačanje kapaciteta stručnjaka za kreiranje i provedbu preventivnih programa u zajednici usmjerenih na zaštitu djece i mladih od brojnih izazova i rizika u online okruženju.
- Dana 08.06. predsjednica SUZAH-a Lidija Penko sudjelovala je na konferenciji povodom završetka projekta AGORA o Ranoj intervenciji za održivu i inkluzivnu budućnost. U projekt su bili uključeni predstavnici Bugarske, Poljske, Mađarske i Slovačke. Na konferenciju su

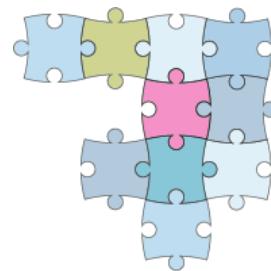
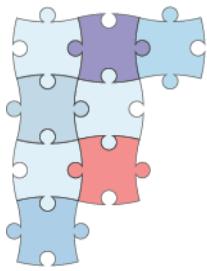

predstavljeni zaključci projektnih aktivnosti u svakoj od 4 zemlje, te su sudjelovali i predstavnici njihovih Vlada, ministri i zagovarači sustavnih rješenja. Predstavljeni su rezultati istraživanja o potrebama roditelja i djece vezano uz uslugu rane intervencije.

- Početkom lipnja SUZAH-ovi djelatnici su pružili podršku udruzi članici Pogled iz Nedelišća sa prijavom na Erasmus plus program. Djelatnici udruge članice trebali su podršku u prezentiranju projektnim partnerima sustav rane intervencije u RH, planove za izradu sustava probira i dijagnostike te pregled sportskih programa za osobe s poremećajem iz spektra autizma na prostoru RH. SUZAH je usko surađivao oko prikupljanja ovih informacija te u konačnici i napisao detaljno pismo preporuke za ovu našu udrugu članicu.
- 07.06. održana 14. Sjednica Predsjedništva SOIH-a, 24.06. održana 15. Sjednica Predsjedništva te isti dan i Izborna Skupština SOIH-a. Na svim ovim sastancima i okupljanima sudjelovala je online Lidija Penko.
- Dana 10.06. predstavnica SUZAH-a je sudjelovala u Ranoj skupini za zakon o osobnoj asistenciji
- Dana 14.06. predsjednica SUZAH-a je sudjelovala u radu Povjerenstva Vlade za osobe s invaliditetom.
- U srpnju je SUZAH komunicirao sa uredom gradonačelnika Dubrovnika Matom Frankovićem, te osobno sa gradonačelnikom. Tema je bila inicijativa roditelja Dubrovnika te odgovor gradonačelnika oko izgradnje Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju u Dubrovniku na lokalitetu Oršaca. SUZAH je formalno i neformalno komunicirao oko ove teme te je došlo do inicijalne razmjene ideja oko potrebe za takvom ustanovom, koje usluge bi trebala pružati, koje su glavne potrebe osoba s poremećajem iz spektra autizma i njihovih obitelji te koliki je otprilike broj korisnika iz ove skupine, koji bi koristili usluge takve ustanove. Gradonačelnik Franković je bio izuzetno otvoren za sugestije SUZAH-a te je i dogovoren nastavak suradnje s idejom da predstavnici SUZAH-a posjete Dubrovnik u trenutku kada projekt Centra uđe u fazu temeljite razrade.

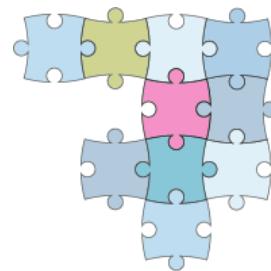
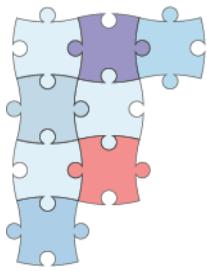
LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/07/06/podrska-za-otvaranje-coor-dubrovnik/>

- Tokom kolovoza SUZAH je komunicirao sa predstavnicima Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike oko teme tranzicije odraslih osoba s poremećajem iz spektra autizma iz sustava obrazovanja u sustav socijalne skrbi. Intenzivna komunikacija, primarno sa

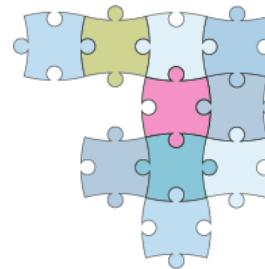
Zvjezdanom Bogdanović, savjetnicom ministra za socijalnu politiku, urodila je plodom. Odrasle osobe s PSA više nisu pod skrbi Centra za autizam Rijeka već im sada usluge pruža Centar za rehabilitaciju Rijeka. Ovo je značajan pomak i za širi kontekst od samo grada Rijeke, pošto ovaj problem nadležnosti i pružanja usluga za osobe s PSA iznad 21. godine postoji diljem Hrvatske. SUZAH nastavlja komunikaciju s ministarstvom kako bi ovaj model postao normalna praksa i u ostatku RH.

- Kroz ljeto 2021. godine SUZAH je primio nekoliko poziva od zabrinutih roditelja djece s PSA na temu upisa u vrtiće te činjenice da im je upis odbijan iz različitih razloga. Rad na ovoj temi kulminirao je u srpnju i kolovozu kada su djelatnici i predsjednica SUZAH-a aktivno radili na dva takva primjera. U srpnju je Udruga za autizam Zadar, udruga članica, zatražila podršku naše organizacije oko stvaranja pritiska na lokalnu upravu grada Zadra te savjetovanje oko modelu djelovanja, kako bi se omogućilo upis jednom djetetu s PSA kojem je opetovano odbijen upis u vrtić, unatoč preporuci struke i bez pravih utemeljenih razloga za odbijanje. Predsjednik udruge Zadar je kontinuirano komunicirao sa višim savjetnikom – koordinatorom programa SUZAH-a te je u konačnici grad Zadar našao model prema kojemu je dijete primljeno u vrtić uz svu podršku koju je struka preporučila.
- Drugi, sličan primjer, dolazi iz Vukovarsko – Srijemske županije gdje je jednom djetetu odbijen upis u vrtić u mjestu Gradište. SUZAH je na ovu temu komunicirao intenzivno sa obitelji djeteta, koje je i tražilo našu podršku, pravobraniteljicom za OSI, stručnjacima s Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta, županom Vukovarsko – Srijemskim, lokalnom samoupravom te je bilo i nekoliko pokušaja nalaženja zajedničkog jezika sa ravnateljicom vrtića – koja u konačnici stopira upis. U izveštajnom razdoblju još nije riješen ovaj problem te SUZAH nastavlja pritisak kako bi se djetetu omogućilo da bude u vrtiću sa svojim vršnjacima.
- Dana 23.07. Nikola Tadić, viši savjetnik – koordinator programa SUZAH-a je sudjelovao u sjednici Savjeta Vlade RH za razvoj civilnog društva. Nikola Tadić je u razdoblju prije sjednice Savjeta bio izuzetno aktivan u neformalnoj koordinaciji sa ostalim predstavnicima civilnog društva unutar Savjeta.
- Viši savjetnik – koordinator programa SUZAH-a Nikola Tadić bio je dio tima koji je kreirao zajedničku prijavu na grant Fundacija Civitas. Stvoreni projekt okuplja stručnjake i predstavnike

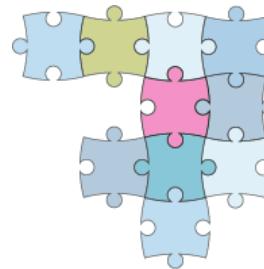

iz šireg civilnog društva, s naglaskom na organizacije iz ljudskopravaškog područja od kojih su neke i korisnici podrške Centara znanja Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

- U studenom 2021. dogovorena je suradnja sa Kerekesh Teatrom na projektu KAZALIŠNI ZAGRLJAJ. Radi se o programu za razvoj publike u sklopu kojeg će Kerekesh Teatar organizirati i izvoditi predstave u mjestima gdje do sad još nije gostovao sa svojim autorskim predstavama i na svaku predstavu pozvati po jednu udrugu iz mjesta ili okolice u kojoj se predstava izvodi. SUZAH ima ulogu da pomogne prijaviteljima u koordinaciji sa udrugama članicama.
- 6. sjednica Savjeta za razvoj civilnoga društva održana je online 27. rujna 2021. godine s početkom u 12:30 sati. Sudjelovao je Nikola Tadić. Važne teme ove sjednice su bile: Napredak u procesu izrade Nacionalnog plana stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2021. do 2027.; Programiranje EU fondova i cijelog institucionalnog okvira za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova ; Problemi u provedbi Europskog socijalnog fonda u finansijskom razdoblju 2014. – 2020.- HZZ; Djelovanje organizacija civilnoga društva u vrijeme pandemije COVID-19 virusa. Savjet nažalost još uvijek nije blizu dosezanja kvalitetnog operativnog nivoa. Sjednice se održavaju rijetko, slabo se uvažavaju prijedlozi za točke dnevnog reda, niti nakon gotovo dvije godine nije donesen Poslovnik Savjeta.
- Predsjednica SUZAH-a Lidija Penko sudjelovala je sjednici Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom koja se održala 20. listopada 2021. godine. Glavna tema susreta je bila opsežna reforma sustava socijalne skrbi koja uključuju promjene u Zakonu o socijalnoj skrbi, Zakona o udomiteljstvu te još čitav niz zakona koji se dotiču sustava socijalne skrbi. Druga točka dnevnog reda, oko kojega je bila vokalna predsjednica Saveza je Prijedlog Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2021. godine do 2027. Penko je još jednom naglasila važnost sustavnih rješenja u području autizma.
- Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom je održano i dana 2. prosinca 2021. Predsjednica SUZAH-a Lidija Penko je sudjelovala. Teme susreta su bile općenite te su točne dnevnog reda bile fokusirane na analizu onoga što je postignuto u 2021. godini te planovima za naredno razdoblje.
- Kampanja „Je li osobama s invaliditetom u RH primjereno stanovanje lutrija?“

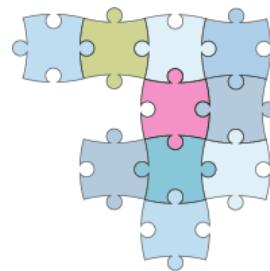
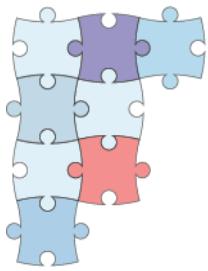

- Započeli smo sa kampanjom „Je li osobama s invaliditetom u RH primjereni stanovanje lutrija?“ čiji je cilj Donošenje odgovarajućeg pravnog okvira socijalnog stanovanja u Republici Hrvatskoj koji će činiti Zakon o socijalnom stanovanju i Strategija stambene politike RH do 2030., a zajedno sa 12 drugih saveza osoba s invaliditetom, a u okviru 8. Centra znanja.
- 8. centar znanja zagovara osiguravanje dovoljnog broja primjerenih i pristupačnih socijalnih stanova za zadovoljavanje stambenih potreba svih pojedinaca i skupina koji si stanovanje ne mogu osigurati po tržišnim uvjetima. Također, poziva Vladu RH, regionalne i lokalne vlasti da prepoznaju, podrže i financiraju stambena rješenja za osiguravanje tržišnog i socijalnog stanovanja.
- Tijekom kampanje snimljen je promotivni spot kampanje u kojem nekoliko osoba s invaliditetom objašnjava svoje probleme sa stanovanjem, a u kojem predstavljamo i ključne probleme sa stanovanjem osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.
- U ovom izvještajnom razdoblju provedeno je istraživanje o stavovima i potrebama osoba s invaliditetom, a u koje se uključilo 526 ispitanika, osoba s invaliditetom. Rezultati istraživanja predstavljeni su javnosti u nekoliko navrata, a u sklopu aktivnosti kampanje. Rezultati ankete su predstavljeni i putem grafika kao i plakata koje smo tiskali, a koji su dostavljeni udrugama članicama svih saveza uključenih u kampanju.
- Za potrebe kampanje tiskan je i letak, koji je također distribuiran udrugama članicama svih saveza uključenih u kampanju.
- 27. listopada održan je Forum virtualnog učenja o KPOSI – „Je li osobama s invaliditetom primjereni stanovanje u Republici Hrvatskoj lutrija?“, online, u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske. Edukacija je okupila oko 80 sudionika – predstavnika saveza i udruga osoba s invaliditetom, a aktivno je sudjelovao je i zamjenik pravobraniteljice za osobe s invaliditetom Dario Jurišić. Edukaciju je provela dopredsjednica SOIH-a koja je istaknula što je to socijalno stanovanje, kako je ono uređeno u RH, pojedinim zemljama Europske unije te zemljama Jugoistočne Europe. Također, istaknula je što je, vezano za socijalno stanovanje kao važan segment socijalne politike, naglašeno u pojedinim dokumentima Europske unije.
- 15. studenog održana je Međunarodna online panel diskusija „Primjereno stanovanje osoba s invaliditetom u RH i regiji – primjeri dobre i loše prakse“, online. Na početku su predstavljeni

rezultati ankete. Sudionici diskusije su bili: Marica Mirić, predstavnica 8. Centra znanja, Marija Borovec, voditeljica Službe za zaštitu osoba s invaliditetom i skrbništvo Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ivana Pintar, ravnateljica Uprave za upravljanje i raspolaganje nekretninama Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Prof. dr. sc. Gojko Bežovan, redoviti profesor socijalne politike na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Ivo Jakovljević, Nacionalni svet invalidskih organizacija Slovenije (NSIOS), Zoran Dobraš, predsjednik Koordinacionog odbora invalidnih organizacija Republike Srpske, Ivanka Jovanović, izvršna direktorka Nacionalne organizacije osoba sa invaliditetom Srbije, Aleksandra Popović, v.d. generalne direktorice Direktorata za zaštitu i jednakost lica sa invaliditetom, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Crne Gore i Goran Spasov, Nacionalno vijeće invalidskih organizacija Sjeverne Makedonije.

- Povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, 3. prosinca, održana je konferencija za novinare, na kojoj smo upozorili da je situacija sa socijalnim stanovanjem iznimno nepogodna, da su cijene stanova su porasle, a mnogi korisnici zajamčene minimalne naknade godinama čekaju na dodjelu gradskog stana, te kako se pokret osoba s invaliditetom dugi niz godina bori za doношење Zakona o socijalnom stanovanju. Na konferenciji za novinare sudjelovala je i Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, Anka Slonjšak, koja je ukazala na potrebu osiguravanja i omogućavanja socijalnog stanovanja.
- Dana 10. prosinca u organizaciji 8. Centra znanja održan je okrugli stol na temu – Ljudskopravaški pristup invaliditetu. Ovo događanje organizirano je povodom Međunarodnog dana ljudskih prava. Na okruglom stolu su sudjelovali svi predstavnici saveza koji su dio 8. Centra znanja te su uz njih govornici bili Ivan Novosel iz Kuće ljudskih prava, pravobraniteljica Anka Slonjšak koja se javila video porukom te je Lorena Vuvk iz SOIH-a prezentirala neke od izazova s kojima se suočava sektor osoba s invaliditetom.
- U izvještajnom razdoblju značajni kapaciteti su iskorišteni za posrednu i neposrednu komunikaciju sa lokalnim udrugama članicama, uredima i lokalnom samoupravom oko različitih tema, ali primarno oko teme uključivanja djece s autizmom u odgojno obrazovne ustanove. Početkom rujna pružena je podrška udruzi članici u Zaprešiću oko uspostavljanja i nastavka rada odgojne grupe za djecu s autizmom, te je do početka listopada ova odgojna grupa nastavila sa uspješnim radom.

- Također, 08. rujna djelatnici Saveza angažirali su se oko podrške obitelji iz Vukovarsko – srijemske županije po pitanju uključivanja djeteta u redoviti vrtić, unatoč odbijanju ravnatelja vrtića. Komunikacija se vodila sa vrtićem, obitelji djeteta, uredom za obrazovanje i predškolski odgoj županije te u konačnici sa samim Županom Vukovarsko – srijemskim.
- Dana 18. listopada poslan je dopis školi u Zadru, na inicijativu Udruge za autizam Zadar, kako bi se napravila nužna prilagodba programa i rasporeda s ciljem uključivanja grupe djece s autizmom u puni školski program. Ova akcija je izuzetno završila sporazumom i prilagodbama kojima su bili zadovoljni roditelja djece upisane u školu u pitanju.

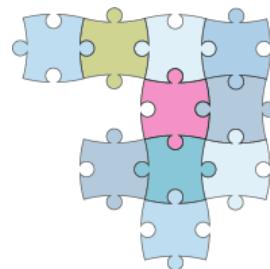
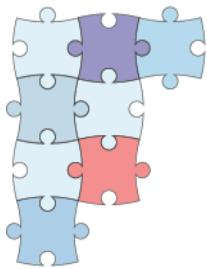
Godišnja Skupština Saveza, 02.11.2021. g.

U subotu, 02. listopada održana je redovita jednodnevna Skupština Saveza udruga za autizam Hrvatske. Predstavnici udruga članica iz čitave Hrvatske okupili su se u zagrebačkom hotelu Westin kako bi zajedno sa djelatnicima SUZAH-a ispunili zadaču jednogodišnjeg susreta, ali prije svega kako bi razmjenili ideje, novosti, izazove i uspjehe s kojima su se susreli kroz izazovnu 2021. godinu.

Skupštinu je otvorila predsjednica SUZAH-a Lidija Penko tako da je pozdravila sve okupljene. Nakon prvih pozdrava riječ je preuzeo Nikola Tadić, viši savjetnik – koordinator programa SUZAH-a koji je dao detaljan izvještaj o radu SUZAH-a u 2021. godini. Osvrnuo se na sve iskorake koji su napravljeni, otvorene nove suradnje i provedene projekte te se isto tako referirao na neke od izazova koje su pandemijske 2020 i 2021. godine donijele.

U nastavku rada Skupština se dotaknula teme upisa djece s autizmom u vrtiće i škole, kao teme koja je bila izuzetno aktualna kroz cijelu 2020. i 2021. godinu. Tu je došlo do izrazito konstruktivnog razgovora među okupljenima te su definirani neki modeli suradnje oko budućih ovakvih pitanja.

Skupština je također usvojila Operativni i Financijski plan SUZAH-a za 2022. godinu te se složila sa promjenama statuta SUZAH-a koji su napravljeni u svrhu kvalitetnije prezentacije djelovanja SUZAH-a. Nakon toga predsjednica Saveza udruga za autizam Hrvatske, Lidija Penko, predstavila je "medicinsku putovnicu" napravljenu u suradnji sa KBC Rijeka te time otvorila raspravu o medicinskog skrbi za osobe s autizmom diljem Hrvatske. Anita Dražetić ispred Udruge za autizam Zagreb također je predstavila svoja iskustva suradnje sa KB Dubrava oko edukacije zdravstvenog osoblja.

Zadnji dio Skupštine rezerviran je bio za razgovor o trenutnim aktivnostima i projektima udruga članica.

Savez udruga za autizam Hrvatske je u izvještajnom razdoblju unaprijedio korištenja svojih internet alata. U prethodnim razdobljima koristio se besplatni Google servis za primanje i slanje internet pošte, dok je u ovom razdoblju kupljen profesionalni paket koji pruža nove mogućnosti praćenja komunikacije, slanja i primanja materijala, upravljanja podacima i pohrane podataka i komunikacije.

LINK: https://www.autizam-suzah.hr/wp-content/uploads/2022/01/Zapisnik-Redovna-godis%CC%8Cnja-Skups%CC%8Ctina-SUZAH-a-02.10.2021_compressed-2.pdf

U periodu nakon Skupštine Saveza, tokom listopada, SUZAH je također intenzivno komunicirao s Udrugom za autizam Bjelovar, članicom Saveza, oko modela njihovog razvoja i jačanja komunikacije s lokalnom samoupravom. Ova komunikacija se nastavlja i kroz 2022. godinu.

Strateški plan SUZAH-a 2022-2027

Kroz studeni djelatnici Saveza udruga za autizam Hrvatske krenuli su u proces Strateškog planiranja za SUZAH za period od 2022. do 2027. godine. Ovaj proces, stručno vođen od stručnjaka u području, kulminirao je susretom djelatnika SUZAH-a, stručnjaka te predstavnice udruge članice Udruge za autizam Zagreb dana 02. i 03.12. U ta dva dana djelatnici SUZAH-a su analizirali podatke ankete koja je poslana dionicima dva tjedna prije, napravljena je SWOT analiza, analiza dionika te se izradio Strateški plan za narednih 5 godina. Također, identificirani su daljnji koraci koji se moraju napraviti s ciljem unaprjeđenja učinkovitosti i postizanja ciljeva definiranih planom.

Osuda izjave Bože Petrova

Saborski zastupnik Božo Petrov 29.11. izjavio je: "Čujte, ja mislim da se oni mogu pokušati igrati nakon što skupimo stotine tisuća potpisa, ali baš me zanima tko će biti toliki autist politički da se igra s ljudima." SUZAH je oštro osudio ovo još jednom korištenje autizma i pojmove povezanih s autizmom s ciljem političkih obračuna i sukoba u političkoj arenii.

LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/12/01/osuda-izjave-boze-petrova/>

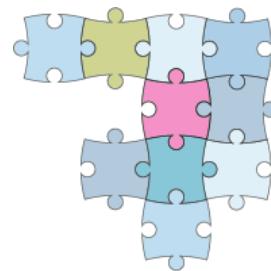
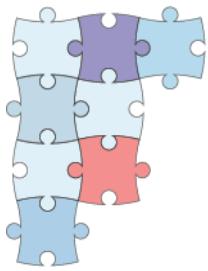
Prosinački razgovori

Savez udruga za autizam je 15.12. održao „**Prosinačke razgovore**“ s relevantnim dionicima u području autizma. Na neformalni sastanak su bili pozvani visoki predstavnici Ministarstva zdravstva, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, predstavnik

Ljudevit Posavskog 37, 10000 ZAGREB

tel: 385 1 8896 527, GSM: 385 91 333 7731, 385 95 809 3743, 091 604 6051

web: www.autizam-suzah.hr, e-mail: suzah@autizam-suzah.hr, IBAN: HR9023400091100010910, OIB: 64932576174

Grada Zagreba te predstavnik Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom. Na samom susretu 15.12. sudjelovala je predstavnica Ministarstva zdravstva, predstavnica Grada Zagreba te predstavnica Ureda POSI dok su ispred SUZAH-a bili prisutni predsjednica Lidija Penko, viši savjetnik – koordinator programa Nikola Tadić, viša finansijska savjetnica Tena Veverka te predsjednik udruge članice Udruge za autizam Zagreb, Igor Ružić. Ostali sudionici su potvrdili svoj dolazak ali nisu došli na događanje.

Kod ovog događanja je naglašen neformalan karakter te otvorena komunikacija oko nekih bitnih tema bez striktnog dnevnog reda. Između ostalo otvorene su teme Centra za autizam Zagreb, sustava dijagnostike za osobe s autizmom, rana intervencija za osobe s autizmom, edukacija zdravstvenog osoblja, suradnja između resornih ministarstava i lokalne samouprave, pozicija SUZAH-a u aktivnostima lobiranja za sustavna rješenja, raspisivanje novih natječaja, praćenje broja osoba s autizmom u RH, te još nekoliko tema iz područja.

U 2021. godini 8643 osobe su posjetile stranicu Saveza udruga za autizam Hrvatske i s nje skinuli edukativni i informativni materijal u pdf formatu. Od tog broja 97% skinutih materijala su edukativni priručnici koji pružaju informacije o rehabilitacijskim i odgojnim metodama.

Međunarodna suradnja i studijska putovanja:

Projekt pod nazivom „Sport kao alat za socijalizaciju i razvoj vještina osoba s autizmom“, koji je počeo početkom 2020. godine u suradnju s partnerima iz Italije i Španjolske na momente je izgledao kao da će postati žrtva turbulentne 2020. i 2021. godine. Ipak, voditelji projekta iz velike organizacije Cooperazione Trentina nije htio odustati unatoč svim preprekama. Nakon sastanka u Zagrebu u listopadu 2020. godine, koji je bio izuzetno uspješan ali i obilježen samoizolacijama i otkazivanjem aktivnosti, projektni tim se okupio oko ideje da se projekt mora nastaviti i realizirati.

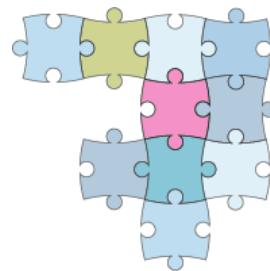
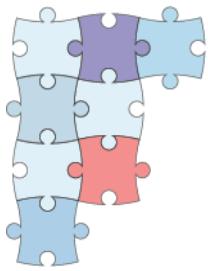
Posjet Sevilla 17.06. – 19.06.2021

Niz online sastanaka u prvih par mjeseci 2021. godine rezultiralo je projektnim susretom u Sevilli u periodu od 17. do 19. lipnja. Autismo Sevilla, jedna od vodećih organizacija u području autizma u Španjolskoj ugostila je mali tim SUZAH-a koju su činila dva djelatnika našeg Saveza te dvoje osnivača teniskog kluba Travnjak iz Zagreba, koji već nekoliko godina aktivno razvija sportske programe za osobe s autizmom. Tri dana u Sevilli bili su kombinacija sastanaka i rada na priručniku koji će biti ishod projekta, te praktičnog rada i susreta s korisnicima ove organizacije. Autismo Sevilla, koja broji oko 130

Ljudevit Posavskog 37, 10000 ZAGREB

tel: 385 1 8896 527, GSM: 385 91 333 7731, 385 95 809 3743, 091 604 6051

web: www.autizam-suzah.hr, e-mail: suzah@autizam-suzah.hr, IBAN: HR9023400091100010910, OIB: 64932576174

zaposlenih ima poseban tim koji radi na kreiranju i realizaciji sportskih aktivnosti za osobe s autizmom. S obzirom da grad Sevilla u samom centru ima mirnu rijeku, pretvorenu u jezero, velik dio aktivnosti su na vodi te tako korisnici često u pratnji stručnjaka i volontera u kanuima i kajacima. Osim vodenih sportova dio korisnika je formiralo i nogometnu ekipu koja sudjeluje u humanitarnim turnirima u gradu te regiji Andaluziji.

Autism Europe – Generalna godišnja skupština i vijeće uprave

Dana 19.06.2021 godine Autism Europe je održao svoju Generalnu Skupštinu. Skupština je održana online, s obzirom na još uvijek riskantnu epidemiološku situaciju diljem Europe. Više od 65 organizacija članica i pojedinaca iz 26 različitih zemalja sudjelovali su u ovom virtualnom događanju, među njima i predsjednica Saveza udruga za autizam Hrvatske, Lidija Penko. Primarni zadatak skupštine bilo je izvještavanje o aktivnostima i proračunu ove krovne organizacije u području autizma.

Sljedeći dan predsjednica SUZAH-a Lidija Penko sudjelovala je i na popratnom događaju, Vijeću uprave Autism Europe, savjetodavnom, nadzornom i upravnom tijelu ove organizacije. Drugi dan manji krug ljudi je razgovarao o prioritetima koji bi trebali biti fokus rada Autism Europe u sljedeće tri godine.

LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/06/22/suzah-na-generalnoj-skupstini-autism-europe/>

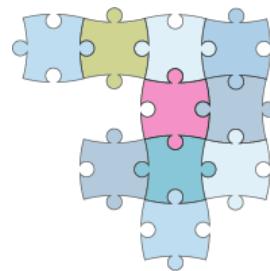
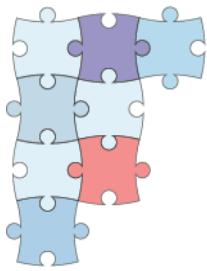
Posjet Trento 07.07. – 11.07.2021

Projekt „Sport kao alat za socijalizaciju i razvoj vještina osoba s autizmom“ nastavio se posjetom Trentu u Italiji. Nominalni domaćin delegacije SUZAH-a, koju su činile četiri osobe – tri djelatnika SUZAH-a i djelatnik Udruge za autizam Zagreb, bila je organizacija Cooperazione Trentina. Ipak, ulogu organizatora aktivnosti i programa preuzeala je partnerska organizacija Archè Società Cooperativa Sociale. Ova organizacija, koja djeluje i kao socijalno poduzetništvo, kroz tri dana je pripremila popunjen program putem kojega su predstavnici SUZAH-a mogli vidjeti i iskusiti sportske aktivnosti za osobe s poremećajem autizma, način pripreme programa i aktivnosti, modele selekcije i obuke volontera, prilagodbu aktivnost za korisnike, modele financiranja i način komunikacije s lokalnom samoupravom. Uz to, participanti na projektu su imali priliku nastaviti svoj rad na priručniku za provedbu i stvaranje sportskih programa za osobe s poremećajem iz spektra autizma, koji će biti jedan od značajnih ishoda ovog projekta. Također, na sastancima u Italiji SUZAH je preuzeo ulogu produciranja kratkog promotivnog video materijala koji će biti dio izvještavanja i vidljivosti projekta. Za ovaj dio projekta viši savjetnik – koordinator programa SUZAH-a Nikola Tadić je izdvojio nekoliko dana u kolovozu.

Ljudevit Posavskog 37, 10000 ZAGREB

tel: 385 1 8896 527, GSM: 385 91 333 7731, 385 95 809 3743, 091 604 6051

web: www.autizam-suzah.hr, e-mail: suzah@autizam-suzah.hr, IBAN: HR9023400091100010910, OIB: 64932576174

Kampanja za protokol i edukacija zdravstvenih djelatnika:

Na Skupštini Saveza udruga za autizam Hrvatske u 2020. godini istaknuto je kako je pandemija ponovo naglasila probleme koje osobe s poremećajem iz spektra autizma susreću u zdravstvenom sustavu. Shodno tome, krajem veljače i kroz ožujak Savez udruga za autizam Hrvatske je krenuo u izradu protokola za postupanje prema osobama s poremećajem iz spektra autizma unutar zdravstvenog sustava. U sklopu aktivnosti s ciljem stvaranja protokola i implementacije istog u zdravstveni sustav SUZAH je komunicirao s partnerskim organizacijama u Srbiji – Savezom udruženja Srbije za pomoć osobama s autizmom te u Španjolskoj – Federacion Autismo Castilla y Leon. Obje organizacije imaju iskustva sa sličnim projektima te su ustupile našoj organizaciji materijale i stručnost kako bi napravili protokol.

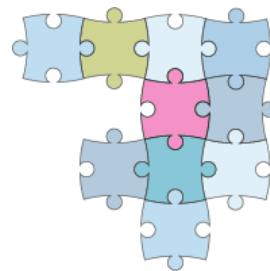
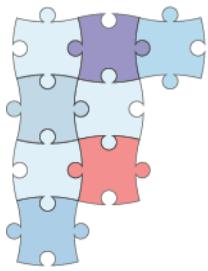
Velik dio komunikacije s Ministarstvom zdravstva RH odraden je putem internet korespondencije ili na sastanku u travnju, no stvoren je i kratak informativni materijal u koju su kompilirane najvažnije odrednice protokola predstavljene na jednostavan i lako primjenjiv način. Izrađeni materijal postavljen je u rubriku Baza znanja i može se naći na ovoj poveznici:

<http://www.autizam-suzah.hr/wp-content/uploads/2021/05/Upute-za-postupanje-PSA-medicinske-ustanove-1.pdf>

Na sam Svjetski dan svjesnosti o autizmu, 02.04.2021. godine SUZAH se medijima, javnosti te nadležnim institucijama obratio sa zahtjevom za stvaranje jedinstvenog protokola za prije i zdravstvenu obradu osoba s poremećajem iz spektra autizma.

LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/04/02/hitno-jedinstveni-protokol-za-prijem-i-zdravstvenu-obradu/>

Ova komunikacija je rezultirala sastankom 07.04. u Ministarstvu zdravljia. Na sastanku je sudjelovala Lidija Penko, predsjednica Saveza udruga za autizam Hrvatske, Igor Ružić, predsjednik Udruge za autizam Zagreb i Nikola Tadić, viši savjetnik – koordinator programa Savez udruga za autizam Hrvatske. Ispred ministarstva na sastanku su sudjelovali prim. Željko Plazonić, dr. med. i Dunja Skoko-Poljak, dr. med.

Na sastanku predstavnici SUZAH-a i UAZ-a su otvorili nekoliko tema, s naglaskom na izradu protokola za prijem i zdravstvenu obradu osoba s poremećajem iz spektra autizma, koji bi se posljedično primjenjivao u cijelom zdravstvenom sustavu RH. Lidija Penko je također iskoristila sastanak kako bi potaknula državnog tajnika da ponovo aktivira Povjerenstvo za ranu intervenciju, radnu skupinu koja je osnovana prije gotovo godinu i pol te se do sada sastala samo na inicijalnom sastanku.

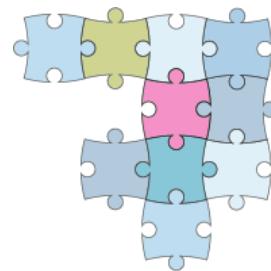
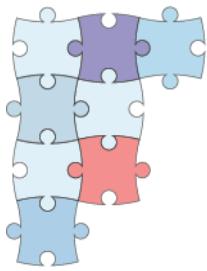
LINK: <https://www.autizam-suzah.hr/2021/04/08/odrzan-sastanak-u-ministarstvu-zdravstva/>

U svibnju je poseban naglasak stavljen na razvoj i izradu protokola za postupanje s osobama s poremećajem iz spektra autizma u zdravstvenim ustanovama. Savez udruga za autizam iskoristio je svoju mrežu međunarodnih partnera kako bi prikupio znanje o sličnim inicijativama i programima u Srbiji, Italiji i Španjolskoj. Kroz komunikaciju s kolegama iz Srbije i Španjolske složen je prvo okvir jednog takvog protokola, uz intenzivnu komunikaciju sa domaćim stručnjacima iz zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi te edukacijskim rehabilitiranimi koji su stručni savjetnici SUZAH-a. Kao prva faza ovog procesa modificiran je plakat koji koristi organizacija iz Burgosa u Španjolskoj. Autismo Burgos je ustupio plakat te odobrio modifikacije koje su bile potrebne kako bi se materijal prilagodio domaćim potrebama. Link na plakat: <http://www.autizam-suzah.hr/wp-content/uploads/2021/05/Upute-za-postupanje-PSA-medicinske-ustanove-1.pdf>

Sljedeća faza je bila komunikacija sa zdravstvenim ustanovama diljem Hrvatske te nastavak komunikacije s Ministarstvom Zdravstva. Ministarstvo zdravstva, unatoč sastanku u prošlom izvještajnom razdoblju te obećanju podrške, nije uspjelo kapacitirano odgovoriti na naše potrebe. Ipak, iskorak je postignut sa KBC Rijeka. Podršku u koordinaciji sa ovom zdravstvenom ustanovom pružila je naša udruga članica Udruga za skrb autističnih osoba Rijeka koja ima već izgrađenu komunikaciju s ustanovom.

LINK: <http://kbc-rijeka.hr/kbc-rijeka-predstavio-bolnicke-putovnice-osobe-s-poremećajem-iz-spektra-autizma/>

Tokom lipnja i srpnja djelatnici SUZAH-a su intenzivno komunicirali sa KBC Rebro u Zagrebu, koji je također pokazao velik interes za implementaciju sličnog sustava u okviru svoje ustanove. KBC Rebro krenulo je u još ambiciozniji projekt koji bi uključio održivo informatičko rješenje koje bi se moglo lako implementirati diljem Hrvatske. Još uvijek se očekuje kvalitetan angažman resornog ministarstva, koje je redovito izvještavano o napretku projekta no nije do sada dalo nikakav kvalitetan doprinos procesu.

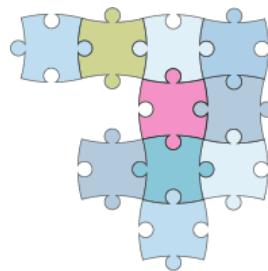
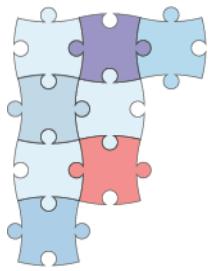

Dana 05. studenog, ususret edukaciji za medicinsko osoblje KB Dubrava održana je konferencija za medije ispred ove zdravstvene ustanove. Okupljenim predstavnicima medija obratili su se:

- Prof dr. sc. Ivica Lukšić, ravnatelj KB Dubrava
- Dipl. med. techn Ana Primorac, glavna sestra bolnice, pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo
- Nikola Tadić, viši savjetnik – koordinator programa Saveza udruga za autizam Hrvatske
- Igor Ružić, predsjednik Udruge za autizam Zagreb

Na konferenciji za medije istaknuta je važnost ove edukacije kao otvaranja vrata prema stvaranju jedinstvenog protokola postupanja prema osobama s autizmom u zdravstvenom sustavu. Prošla i ova godina potaknuli su one koje djeluju u području autizma na jačanje ideje o stvaranju lakšeg pristupa zdravstvenom sustavu za osobe s autizmom. Našli smo sugovornika u ravnatelju KB Dubrava. Kroz godine svjedoci smo kako senzorne poteškoće, specifičnosti komunikacije i mala osviještenost javnosti o autizmu dovode do slučajeva gdje osobe s autizmom ne dobiju kvalitetnu zdravstvenu skrb, stvara se frustracija kod zdravstvenoga osoblja i obitelji osoba s autizmom. Cilj edukacije i interaktivne instalacije „Budi Aut“ je podizanje svijesti i znanja zdravstvenog osoblja te otvaranje kanala kontinuirane suradnje kako bi se modificirale procedure, prostori i instrumenti u svrhu pružanja što kvalitetnije usluge osobama s autizmom.

Savez udruga za autizam Hrvatske, zajedno s Udrugom za autizam Zagreb te uz suradnju s KB Dubrava dana 05.11.2021. održao je edukaciju osoblja Kliničke bolnice Dubrava, primarno liječnika i medicinskih sestara. Ova prvu, od tri planirane edukacije pratio je i interaktivni inovativni projekt „Budi Aut“ Udruge za autizam Zagreb koji javnosti prezentira senzorne izazove s kojima se suočavaju osobe s autizmom u svakodnevnom životu. Tema edukacije je bila komunikacija i pristupanje osobama s autizmom s ciljem pružanja što kvalitetnijih zdravstvenih usluga osobama s autizmom. Edukaciju je držala profesorica Jasmina Stošić s Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu. Na edukaciji je sudjelovalo 25 osoba. Nažalost, zbog covid restrikcija te pritiska na KB Dubrava održana je samo ova prva u seriji edukacija, s jasnim planom da se ostale dvije edukacije održe kada to dopusti situacija.

Razvijeni materijali

Priručnik za roditelje – Mama i tata znaju i stignu

Priručnoik je napravljen u izvještajnom razdoblju kao još jedan materijal za podršku roditeljima djece s autizmom. Materijal je napravila suradnica Asja Dubravčić, istaknuta stručnjakinja u području autizma. Pokazalo se kako postoji veliki interes za ovakvim materijalima među roditeljima djece s autizmom diljem Hrvatske, ali i šire. SUZAH je u izvještajnom razdoblju također tiskao jedan broj primjeraka ovog materijala te je već značajan dio podijeljen među udrugama članicama ali i zainteresiranim pojedincima diljem Hrvatske.

Vodič za razvoj sportskih programa za osobe s autizmom

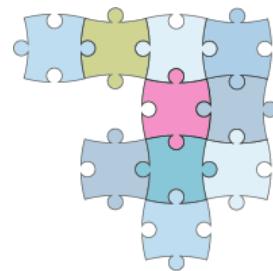
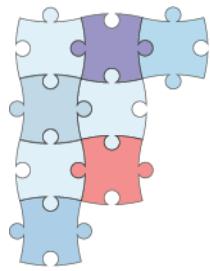
Kroz 2021. godinu SUZAH je aktivno radio na projektu „Sport kao alat u socijalizaciji i razvoju vještina osoba s autizmom“. Ovaj projekt financiran kroz Erasmus plus program, proveden u suradnji s partnerima iz Španjolske i Italije kao jedan od rezultata imao je kreiranje priručnika za razvoj sportskih programa za osobe s autizmom. Ovaj izuzetno kvalitetan materijal nastao je u suradnji stručnjaka iz tri zemlje sa znanjem iz razvoja organizacija, razvoja i provedbe sportskih programa, skrbi i rehabilitaciji osoba s autizmom. Materijal je dostupan na internet stranicama Saveza udruga za autizam Hrvatske te za sada diseminiran među udrugama članicama SUZAH-a.

http://www.autizam-suzah.hr/wp-content/uploads/2022/01/SISAAP-katalog-prijevod-hrvatski_compressed.pdf

Poster za Europski kongres Radnih terapeuta

Voditeljica programa „Mama i tata – znaju i stignu“ Lea Črček i izvoditeljica istog programa Sanja Lulić prezentirale su u rujnu poster na temu „Together to achieve resilience using family-centered approach“ na Drugom COTEC-ENOTEH Kongresu u Pragu. Tema i saznanja prezentirane na posteru kreirani su iz višegodišnjeg programa podrške u obitelji koju SUZAH provodi.

http://www.autizam-suzah.hr/wp-content/uploads/2022/01/Together_to_achieve_resilience-using-family_centered-approach.pdf

Prisutnost u internet medijima

<https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/savez-udruga-jedinstveni-protokol-za-prijem-i-zdravstvenu-obradu-osoba-s-autizmom-20210401>

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/apel-udruge-autista-osobe-s-poremećajem-iz-spektra-trebaju-imati-prioritetan-prijem-kod-liječnika-15062849>

<https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/sustavni-pristup-podrsci-osobama-s-poremećajem-sa-spektra-autizma---690295.html>

<https://h-alter.org/hrvatska/nema-doma-za-osobe-s-invaliditetom/>

<https://miss7zdrava.24sata.hr/zdravlje/po-cemu-je-posebna-komunikacija-osobama-s-autizmom-21167>

<https://www.nacional.hr/pokret-osoba-s-invaliditetom-trazi-sastanak-s-premijerom-zakon-o-socijalnoj-skrbi-je-diskriminiran/>

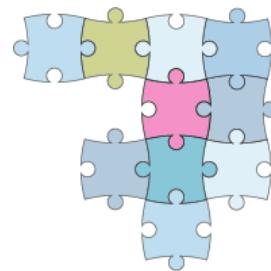
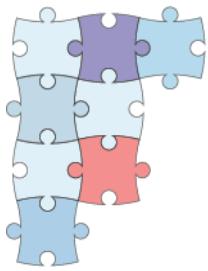
<https://posi.hr/odrzana-edukacija-studentima-studija-sestrinstva-na-zdravstvenom-veleucilistu/>

<https://www.zadarskilist.hr/clanci/21072021/ukoliko-mogu-pohadati-redovni-program-djeca-s-teskocama-imaju-pravo-na-inkluzivni>

<https://www.in-portal.hr/in-portal-news/kultura/22857/zato-skaem-film-koji-donosi-jedinstveno-senzorno-iskustvo-i-pogled-u-svijet-autizma>

<https://she.hr/film-koji-donosi-jedinstveno-senzorno-iskustvo-i-pogled-u-svijet-autizma/>

<https://www.adiva.hr/zdravlje/obiteljsko-zdravlje-zdravlje/obiteljsko-zdravlje-svjetski-dan-svjesnosti-o-autizmu-budi-aut/>

Projekti/programi

1. Naziv podrške: „Razvojna suradnja kroz Centar znanja u području poboljšanja kvalitete življenja osoba s invaliditetom“

Donator i ukupna vrijednost projekta: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva/304.006,75 kn

Voditeljica projekta: Lidija Penko, predsjednica SUZAH-a

Mjesto provedbe projekta i trajanje: Područje RH/ 01.01. 2022 – 31.12.2022

Nositelj projekta SUZAH odgovoran za provedbu planiranih aktivnosti u sklopu programa podrške

Centri znanja za društveni razvoj djeluju kao organizacije koje provode sljedeće aktivnosti:

- istraživanja i analize javnih politika iz područja djelovanja,
- prijenos specifičnih znanja u Republici Hrvatskoj i u zemljama jugoistočne Europe,
- razvoj društvenih potencijala te
- zagovaranja pozitivnih društvenih promjena.

2. Naziv projekta: „Mama i tata – znaju i stignu“

Donator i ukupna vrijednost projekta: Ministarstvo socijalne politike i mladih/630.000,00 kn

Voditeljica projekta: Sanja Lulić, bacc.therap.occup. (siječanj – srpanj 2021. godine)

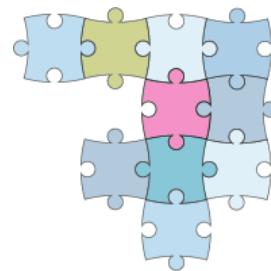
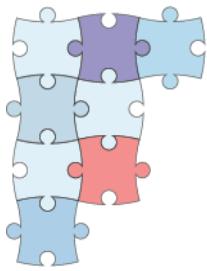
Voditeljica projekta: Lea Zglavnik, bacc.therap.occup. (srpanj – prosinac 2021. godine)

Mjesto provedbe projekta i trajanje: Zagreb/ 01.06.2020 – 31.05.2023.

Nositelj projekta SUZAH i partner CZSS Pula, CZSS Nova Gradiška i CZSS Dugo Selo

Ciljevi i glavni rezultati projekta:

Projekt podrške obiteljima djece s autizmom osmišljen je kao angažman stručnih osoba za čuvanje i rad s djetetom u odsutnosti roditelja kako bi došlo do razvoja skladne obiteljske zajednice. Putem projekta roditelji bi dobili prijeko potrebnu podršku kroz edukaciju o rehabilitacijskim metodama, mogućnost pravnog savjetovanja te sudjelovanje na radionicama psihološke podrške. Voditeljica projekta, osoba s iskustvom rada s djecom s poremećajem iz spektra autizma, izrađuje program aktivnost strukturirane brige u obiteljskom okruženju. Strukturirana briga uključuje korištenje znanstveno utemeljenih metoda rehabilitacije. Osim strukturiranih radionica za roditelje i djecu iz spektra autizma na kojima se stječu dodatna znanja, plan je projekta osigurati dvodnevno druženje osoba s autizmom i njihovih obitelji kako bi se izdvojili iz svakodnevne sredine i primijenili neke od metoda preporučenih od strane projektnog tima. Program također obuhvaća i nabavu didaktičkih igračaka i alata, educiranje izvoditelja projekta za provedbu strukturirane brige, te studijsko putovanje

voditeljice projekta, izvoditeljice i djelatnika SUZAH-a s ciljem razmjene iskustva i dizanje kvalitete usluge u samom projektu. Kako bi se povećala informiranost javnosti i svijest o poremećajima iz spektra autizma, distribuiraju se promotivni materijali koji sadrže informacije o autizmu, ali i o samom projektu. Putem partnerstva s Centrom za rehabilitaciju Pula, Nova Gradiška i Dugo Selo jačaju se kapaciteti područnog Centra kroz edukaciju i informiranje o autizmu i potrebama roditelja te SUZAH prikuplja podatke o uslugama ili nedostatku istih u području Pule, Nove Gradiške i Dugog Sela te okolice s ciljem budućeg razvoja aktivnosti u tom dijelu RH.

3. (partnerstvo) Naziv projekta: „SISAAP (Sport for Increasing Socialization and Abilities of Autistic People)“

Donator i ukupna vrijednost SUZAH-u kao partneru: ERASMUS+/106.000,00 kn

Mjesto provedbe projekta i trajanje: RH, Italija, Španjolska/ 01.01.2020 – 31.12.2021.

Ciljevi i glavni rezultati projekta:

- 1) razviti mrežu koja potiče podizanje svijesti o pozitivnim učincima sporta na osobe poremećajem iz spektra autizma u jačanju socijalne uključenosti i jednakih mogućnosti
- 2) ažurirati znanje o sportu i autizmu poticanjem programa osposobljavanja za sportske, zdravstvene i socijalne radnike koji rade s osobama s poremećajem iz spektra autizma
- 3) promovirati nove mogućnosti i povećanje sudjelovanja osoba s autizmom u sportskim aktivnostima, čime bi se poboljšala kvalitetu njihova života i života njihovih obitelji.

Projekt SISAAP malo je suradničko partnerstvo koje ima za cilj otvaranje rasprave i razmjenu dobrih praksi te podizanje teme na znanstvenu razinu čime bi se ostvario snažniji utjecaj implementacije sporta kao alata na europskoj razini.

4. (partnerstvo) Naziv projekta: „Platforma 50+“

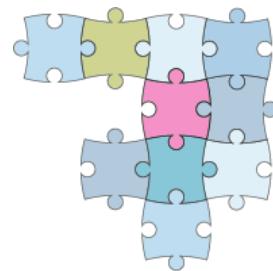
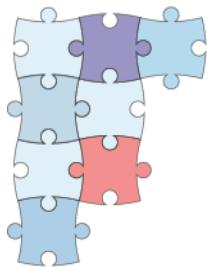
Donator i ukupna vrijednost projekta: ESF /3.459.128,79 kn

Udio SUZAH-a kao partnera: 185.466,60 kn

Mjesto provedbe projekta i trajanje: RH/ 28.10.2020 – 27.10.2023.

Ciljevi i glavni rezultati projekta:

Projekt se odnosi na 50 članaka UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, koja promiče, štiti i osigurava potpuno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda OSI. Trogodišnji projekt izravno će doprinijeti realizaciji Operativnog programa učinkovitih ljudskih prava, poput jačanja

civilno-javnog partnerstva, pružanja pomoći građanima u prepoznavanju OSI i ostalih dionika kao vrijednih partnera u formuliranju i provedbi politike na svim razinama.

Prijavljeni projekti za koje se čekaju rezultati:

- Partnerstvo s Running Matera na programu ERASMUS +, Autism and Sport: Train Social inclusion
- Partnerstvo na programu s Udrugom za djacu s teškoćama u razvoju „Zvončići“, Active Citizen Fund in Croatia (M): Model promicanja rane intervencije u lokalnoj zajednici
- Partnerstvo s French National Olympic and Sports Committee (CNOSF), Autism Europe, AFC Autistic / SS Romulea, Université de Franche Comté / C3S te partnerima iz Danske i Portugala, ERASMUS2027, Sport and Autism: from scientific diagnosis to the creation of a European pedagogical model (SACREE)
- Civitates fundacija: Opasnost smanjenja prostora za civilno društvo (radni naziv). Devet najaktivnijih organizacija civilnog društva će raditi zajedno na temi smanjenja prostora za djelovanje civilnog društva u RH. Mreža će raditi na temi smanjenja prostora djelovanja, jačanju kapaciteta, istraživanju, kampanjama, mobilizaciji i zagovaranju.
Članovi kaolicije su: Centra za mirovne studije, Gong, Kuća Ljudskih Prava, Institut za političku ekologiju, Zelena akcija, Roda, Mreža mladih Hrvatske, Clubture te SUZAH.
- partnerstvu s Kerekesh Teatrom - projekt KAZALIŠNI ZAGRLJAJ

U Rijeci, 15.02.2022. godine

Predsjednica SUZAH-a

Lidija Penko